

GPP4Growth - Ενημέρωση Πολιτικής A1.2

Τι είναι οι ΠΔΣ?

Πράσινες δημόσιες συμβάσεις (ΠΔΣ) είναι η διαδικασία με την οποία οι δημόσιες αρχές επιδιώκουν να προμηθευθούν αγαθά, υπηρεσίες και έργα με μειωμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους σε σύγκριση με αγαθά, υπηρεσίες και έργα με την ίδια βασική λειτουργία που διαφορετικά θα προμηθευόταν.

Τι είναι το GPP4Growth?

Το GPP4Growth συγκεντρώνει την εμπειρία και τις πρακτικές εννέα δημόσιων φορέων από ολόκληρη την ΕΕ προκειμένου να βελτιωθεί η ικανότητα των δημόσιων οργανισμών να εφαρμόσουν πολιτικές που προωθούν την οικολογική καινοτομία και την πράσινη ανάπτυξη μέσω των «Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων» (ΠΔΣ). Το 14% του συνολικού ΑΕΠ της ΕΕ καταναλώνεται από τις δημόσιες αρχές της Ευρώπης. Αυτή η δημόσια δαπάνη για αγαθά, υπηρεσίες και έργα εκτιμάται συνολικά σε 1,8 τρισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. Αυτή η ουσιαστική αγοραστική δύναμη της δημόσιας αρχής μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την τόνωση της οικοκαινοτομίας, της αποδοτικότητας των πόρων και της πράσινης ανάπτυξης με την προώθηση αγαθών και υπηρεσιών φιλικών προς το περιβάλλον και από αποψη πόρων.

Βέλτιστες πρακτικές για την εφαρμογή των ΠΔΣ στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περίληψη των κυριότερων σημείων

Με βάση τη διερεύνηση σύγχρονων μελετών περιπτώσεων σχετικά με την αποτελεσματική εφαρμογή της ΠΔΣ στις περιφέρειες εταίρους του GPP4Growth, αυτή η ενημέρωση πολιτικής παρουσιάζει παραδείγματα των καλύτερων πρακτικών GPP καθώς και συγκεκριμένες συστάσεις για την εφαρμογή τέτοιων βέλτιστων πρακτικών σε όλα τα εδάφη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο σκοπός είναι να παρέχεται στους υπεύθυνους για τη χάραξη πολιτικής και στα ενδιαφερόμενα μέρη ένα εργαλείο για τον εντοπισμό πιθανών τρόπων στήριξης της αύξησης των πράσινων συμβάσεων στις περιφέρειές τους.

Έρευνα

Οι πληροφορίες σχετικά με τις περιπτώσεις GPP συλλέχθηκαν με τη συμβολή όλων των εταίρων της GPP4Growth μέσω εσωτερικής έρευνας και μέσω της χρήσης μιας ηλεκτρονικής έρευνας που διανεμήθηκε στους εταίρους. Η έρευνα απαρτίζεται από τέσσερα τμήματα, τα οποία είχαν σχεδιαστεί για την αντιμετώπιση των ερευνητικών ζητημάτων και των στόχων του οδηγού ορθής πρακτικής.

- Ταυτότητα υποθέσεων
- Περιγραφή υποθέσεων
- Ανάγκες, εμπόδια, συντελεστές επιτυχίας
- Αποτελέσματα & Προοπτικές

Συνολικά, συλλέχθηκαν 29 περιπτώσιολογικές μελέτες από τους εννέα εταίρους και κάλυψαν παραδείγματα από την τοπική έως την εθνική κλίμακα εφαρμογής των ΠΔΣ.

Θέματα προς αντιμετώπιση

Η μελέτη διεξήχθη για την διευθέτηση των ακόλουθων ζητημάτων:

- Ποιες ήταν οι πιο επιτυχημένες προσεγγίσεις GPP για την τόνωση της οικολογικής καινοτομίας, της αποδοτικότητας των πόρων και της πράσινης ανάπτυξης;
- Ποιοι είναι οι κύριοι παράγοντες και οι περιορισμοί κατά τη διατύπωση των πράσινων κριτηρίων στις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων;
- Ποια είναι τα σημαντικότερα αποτελέσματα από την ενσωμάτωση των πράσινων κριτηρίων ανάθεσης σε προσκλήσεις και προσκλήσεις υποβολής προσφορών;
- Τι διδάγματα μπορούν να αντληθούν από την υιοθέτηση πράσινων πρακτικών στις δημόσιες συμβάσεις;
- Πόσο μεταβατικές είναι οι προσεγγίσεις των ΠΔΣ σε άλλες περιφέρειες και

Επισκόπηση των Μελετών Περίπτωσης

Η μεγάλη πλειοψηφία των περιπτώσεων με τις βέλτιστες πρακτικές συμβαίνει σε επίπεδο τοπικής διοίκησης και αναφέρεται σε πράσινες προσκλήσεις υποβολής προσφορών από τοπικές αρχές για την αντιμετώπιση τοπικών αναγκών και προκλήσεων, όπως η αναβάθμιση του δημόσιου φωτισμού των δήμων, η ανακαίνιση δημόσιων κτιρίων και η χρήση υπηρεσιών βιώσιμης διαχείρισης αποβλήτων. Η πλειονότητα των περιπτώσεων που αναλύθηκαν αναφέρεται σε εργασίες κατασκευής και ανακαίνισης που πραγματοποιούνται για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων (π.χ. κατασκευή μιας πρωτοβάθμιας σχολής με σχεδόν μηδενική ενέργεια στη Μάλτα). Οι σχετικές υπηρεσίες που παρέχονται μπορούν να περιλαμβάνουν σφράγιση και κάλυψη οροφής, υδραυλικές και ηλεκτρικές εργασίες, ηλιακούς συλλέκτες, καθώς και αντικατάσταση παλιών συσκευών με νέες ενεργειακά αποδοτικές.

Ένα σημαντικό ποσοστό των περιπτώσεων (24%) σχετίζεται με την ενσωμάτωση καινοτόμων λύσεων εξοικονόμησης ενέργειας σε δημόσιες υποδομές (π.χ. δημόσιο φωτισμό ή εκπαιδευτικά κτίρια), ακολουθούμενη από πράσινες προσφορές για προμήθειες γραφείου όπως ανακυκλωμένο χαρτί και αναλώσιμα. Οι υπηρεσίες διαχείρισης αποβλήτων και οι βιώσιμες μεταφορές βρίσκονται επίσης στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων των δημοσίων συμβάσεων. Τέλος, η μεταφορά αντιπροσωπεύει έναν τομέα με μεγάλο δυναμικό για περιβαλλοντικές βελτιώσεις.

Κύρια Ευρήματα

Η ανάλυση δεδομένων υπογράμμισε ότι η έλλειψη εμπειρίας όσον αφορά την εφαρμογή περιβαλλοντικών κριτηρίων αποτελούσε τον σημαντικότερο παράγοντα για την παρεμπόδιση της ομαλής προετοιμασίας / εφαρμογής πράσινων προσφορών. Μια άλλη πρόκληση για τις δημόσιες αρχές είναι να αξιολογήσουν και να επαληθεύσουν τις πληροφορίες / τεκμηρίωση που υποβάλλονται από τους υποψήφιους προς απάντηση στα καθορισμένα περιβαλλοντικά κριτήρια.

Οι συλλεγίσεις περιπτώσεις αποκάλυψαν επίσης άλλα εμπόδια όπως η περιορισμένη ωριμότητα της αγοράς και η έλλειψη πρακτικών εργαλείων και πληροφοριών. Η βιβλιογραφία υποδεικνύει ότι υπάρχει μεγάλη ποικιλία παραγόντων που επηρεάζουν τις δημόσιες αρχές να εφαρμόζουν πράσινα κριτήρια στις διαδικασίες υποβολής προσφορών, από την επικράτηση της διαφθοράς έως τη διαθεσιμότητα επαρκώς εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού και την πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Για να ξεπεραστούν αυτές οι προκλήσεις, οι αναθέτουσες αρχές τείνουν να αναθέτουν σε εξωτερικούς συνεργάτες δραστηριότητες προμηθειών, αναθέτοντας σε εμπειρογνώμονα τομέα (π.χ. υπηρεσία ενέργειας) την εκτέλεση και τη διαχείριση ολόκληρης της διαδικασίας.

Ποια είναι τα αναμενόμενα οφέλη από την εφαρμογή ΠΔΣ;

Οι ερωτηθέντες απάντησαν στο τι ένωσαν τα οφέλη από τη χρήση των ΠΔΣ (% θετικών απαντήσεων)

76% ενεργειακή απόδοση και καλύτερη χρήση των πόρων

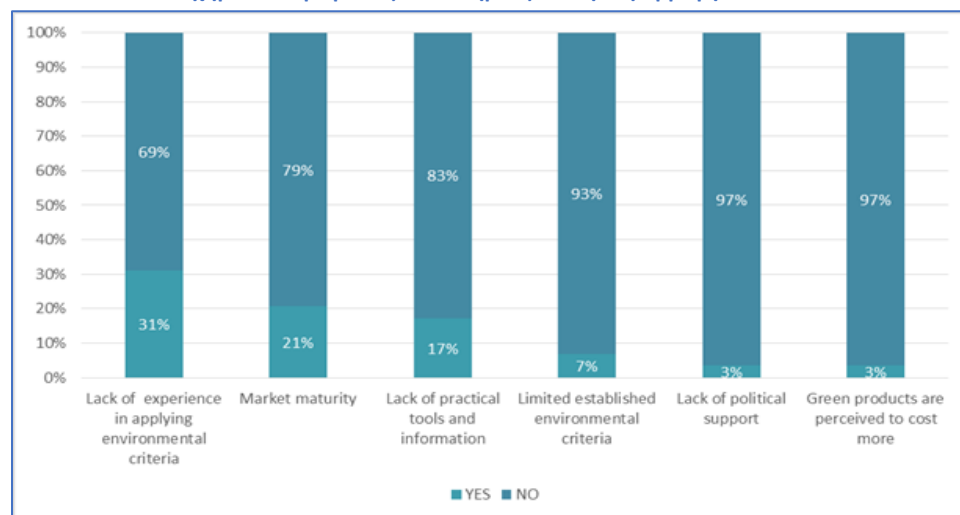
66% Μείωση των εκπομπών GHG

48% οικονομικές αποταμιεύσεις

24% Παροχή κινήτρων στη βιομηχανία για καινοτομία

17% Μείωση των τιμών για πράσινα αγαθά και υπηρεσίες

Σχήμα 1: Παράγοντες που επηρεάζουν την εφαρμογή ΠΔΣ

Ποιά είναι τα κοινά προβλήματα που εντοπίστηκαν στις μελέτες περίπτωσης;

Μετά από τις περιπτωσιολογικές μελέτες των βέλτιστων πρακτικών εντοπίστηκαν επίσης ορισμένα προβλήματα σε σχέση με την εφαρμογή των ΠΔΣ.

- Οι τοπικές αρχές διστάζουν να εφαρμόσουν πράσινες προμήθειες λόγω της αντίληψης για υψηλό κόστος εκ των προτέρων.
- Είναι απαραίτητη η αλλαγή στάσης για την εφαρμογή των πράσινων συμβάσεων στις αναθέτουσες αρχές.
- Η επιτυχής εφαρμογή πράσινων προμηθειών απαιτεί την υποστήριξη της ανώτατης διοίκησης και την υψηλή πολιτική δέσμευση στην κυβέρνηση.
- Οι τοπικές αρχές διαθέτουν περιορισμένους πόρους και αισθάνονται ότι δεν είναι σε θέση να εφαρμόσουν σημαντικές αλλαγές στη διαδικασία υποβολής προσφορών.

Προτάσεις Πολιτικής

1. Δημιουργία ενός εθνικού / περιφερειακού σχεδίου δράσης για να περιγράψετε βασικές δράσεις και μέτρα για την προώθηση των πράσινων δημόσιων συμβάσεων.
2. Οργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης για την αύξηση της ικανότητας των δημοσίων υπαλλήλων να:
 - α. ενσωματώνουν των περιβαλλοντικών παραγόντων στις διαδικασίες υποβολής προσφορών
 - β. διαχειρίζονται ολόκληρη τη διαδικασία υποβολής προσφορών
 - γ. απαντούν στις έρευνες των προσφερόντων και να επαληθεύουν τους περιβαλλοντικούς ισχυρισμούς
 - δ. αξιολογήσουν το κόστος του κύκλου ζωής κατά την υποβολή προσφορών και να επιλέξει την πλέον συμφέρουσα προσφορά.
3. Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα (περιβαλλοντικά και οικονομικά) οφέλη των πράσινων δημόσιων συμβάσεων σε όλα τα διοικητικά επίπεδα.
4. Ανατρέξτε στις πλατφόρμες και τα εργαλεία της ΕΕ (π.χ. γραφείο υποστήριξης της ΕΚ) για να ανακτήσετε πληροφορίες σχετικά με τις πρακτικές και πολιτικές πτυχές της εφαρμογής των ΠΔΣ.
5. Πριν από τη δημοσίευση μιας πρόσκλησης υποβολής προσφορών, οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να διενεργήσουν ανάλυση αγοράς για να αξιολογήσουν τις τάσεις της αγοράς και να προσδιορίσουν τη διαθεσιμότητα περιβαλλοντικά προτιμότερων εναλλακτικών λύσεων.
6. Έλεγχος της διαθεσιμότητας πράσινων κριτηρίων για διαφορετικές κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών.
7. Ενθάρρυνση κοινών πρωτοβουλιών προμηθειών μέσω της συνεργασίας με άλλες δημόσιες διοικήσεις για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών.
8. Χρησιμοποιήστε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για τον ορισμό των τεχνικών απαιτήσεων της σύμβασης με βάση τα ακόλουθα βήματα:
 - α. Καθορίστε το αντικείμενο.
 - β. Αξιολογήστε τις πραγματικές ανάγκες σας όσον αφορά τις πολιτικές προτεραιότητές σας (π.χ. μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή βελτίωση της ποιότητας του αέρα) και τι θέλετε να πετύχετε χρησιμοποιώντας μια πράσινη προμήθεια.
 - γ. Ανάπτυξη τεχνικών προδιαγραφών όσον αφορά το επίπεδο περιβαλλοντικών επιδόσεων ενός προϊόντος, υπηρεσίας ή εργασίας.
 - δ. Καθορισμός κριτηρίων ανάθεσης που ενθαρρύνουν τους υποψηφίους να προσφέρουν ακόμη υψηλότερα επίπεδα περιβαλλοντικών επιδόσεων.
 - ε. Καθορίστε ρήτρες εκτέλεσης των συμβάσεων που υπογραμμίζουν τις περιβαλλοντικές δεσμεύσεις που ανέλαβαν οι συμβαλλόμενοι και παρέχετε τα κατάλληλα διορθωτικά μέτρα όταν δεν υπάρχουν.
 - στ. Αξιολογήστε το κόστος του κύκλου ζωής κατά τη σύγκριση των προσφορών και απορρίψτε τις προσφορές που δεν συμμορφώνονται με τις τεχνικές προδιαγραφές και τις εθνικές περιβαλλοντικές νομοθεσίες.

Χώρα	Κύρια ζητήματα και μαθήματα που πάρθηκαν
 Λετονία	<ul style="list-style-type: none"> - Η εφαρμογή πράσινων δημόσιων συμβάσεων σε δήμους χαμηλού εισοδήματος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από κεφάλαια της ΕΕ και τη χρηματοδότηση αυτών των δραστηριοτήτων. - Οι τοπικές αρχές διστάζουν να εφαρμόσουν πράσινες προμήθειες λόγω των υψηλών προκαταβολών. - Η συμπερίληψη πράσινων κριτηρίων στις διαδικασίες υποβολής προσφορών θα πρέπει να καταστεί υποχρεωτική προϋπόθεση για όλες τις δημόσιες αρχές. - Οι δημόσιες αρχές πρέπει να ευαισθητοποιήσουν σχετικά με τα οφέλη των πράσινων δημόσιων συμβάσεων σε όλα τα διοικητικά επίπεδα.
 Ιταλία	<ul style="list-style-type: none"> - Οι αποκεντρωμένες πρωτοβουλίες μπορούν να αποτελέσουν παράδειγμα για άλλες περιφέρειες που αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις, ενώ παράλληλα προκαλούν αλλαγές πολιτικής προς πράσινες πρακτικές. - Οι πολιτικές και τα κριτήρια GPP μπορούν να εφαρμοστούν με επιτυχία όχι μόνο κατά την αγορά τυποποιημένων προϊόντων, αλλά και κατά την αγορά πολύπλοκων και εξατομικευμένων υπηρεσιών, όπως είναι οι υπηρεσίες διαχείρισης αποβλήτων. - Η κοινή προμήθεια μπορεί να είναι μια πολύ χρήσιμη προσέγγιση για τις ΠΔΣ.
 Ισπανία	<ul style="list-style-type: none"> - Το προσωπικό είναι συνήθως απρόθυμο να εφαρμόσει πιο βιώσιμη προσέγγιση στις πρακτικές των δημόσιων συμβάσεων, συνεπώς, είναι απαραίτητο να καταβληθούν πρόσθετες προσπάθειες για την ευαισθητοποίηση και την λεπτομερή επεξήγηση των πλεονεκτημάτων των πράσινων δημόσιων συμβάσεων. - Οι ισπανικές υποθέσεις καταδεικνύουν ότι οι τοπικές αρχές πρέπει συχνά να συνεργάζονται με εξωτερικούς εμπειρογνώμονες για την προετοιμασία και τη διαχείριση πράσινων προσφορών, ιδίως σε τομείς όπου δεν έχουν προηγούμενη εμπειρία ή ικανότητα. - Μια ισχυρή πολιτική δέσμευση που αντικατοπτρίζεται στα περιφερειακά σχέδια δράσης ή στρατηγικές αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχή εφαρμογή των πολιτικών GPP.
 Βέλγιο	<ul style="list-style-type: none"> - Η εφαρμογή διαφορετικών παρτίδων για διαφορετικές ποιότητες προϊόντων και υπηρεσιών μπορεί ουσιαστικά να αυξήσει τη συμμετοχή των προμηθευτών στις προσφορές και να μειώσει το κόστος. - Οι συμβάσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν ρήτρες που θα περιγράψουν δράσεις παρακολούθησης που είναι κρίσιμες για τη διατήρηση βιώσιμων υπηρεσιών ακόμη και πέραν της διάρκειας της σύμβασης. - Ενθαρρύνονται έντονα οι συναντήσεις εκκίνησης με επιλεγμένους προμηθευτές, ακολουθούμενη από ενεργή διαχείριση των συμβάσεων. - Οι δημόσιες αρχές πρέπει να διερευνούν προσεκτικά τις τοπικές αγορές πριν από την κατάρτιση των τεχνικών προδιαγραφών και τον καθορισμό των τιμών των παρεχόμενων υπηρεσιών.
 Ελλάδα	<ul style="list-style-type: none"> - Η ύπαρξη ενός ενοποιημένου πλαισίου (π.χ. σχέδιο δράσης) μπορεί να διευκολύνει ουσιαστικά την εφαρμογή πράσινων προσφορών. - Οι αρμόδιοι για τις δημόσιες συμβάσεις πρέπει να διερευνήσουν το τοπίο της αγοράς για να προσδιορίσουν κατά πόσο οι προμηθευτές είναι σε θέση να συμμορφωθούν με τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις και τις απαιτήσεις βιωσιμότητας και να καθορίσουν τη διαθέσιμη προσφορά. - Όλες οι διαδικασίες ανάθεσης πρέπει να περιλαμβάνουν σαφή και επαληθεύσιμα περιβαλλοντικά κριτήρια για προϊόντα και υπηρεσίες.
 Μάλτα	<ul style="list-style-type: none"> - Απαιτείται υποστήριξη από το "πάνω" για την αλλαγή των πρακτικών των συμβάσεων. - Η καθιέρωση ελάχιστων κριτηρίων εκπομπών για τις υπηρεσίες συλλογής και μεταφοράς αποβλήτων ώθησε ολοένα και περισσότερους προμηθευτές να επενδύσουν στην αναβάθμιση των στόλων τους, προκειμένου να παράσχουν υπηρεσίες καθαρότερης και πιο φιλικής προς το περιβάλλον συλλογής αποβλήτων.
 Βουλγαρία	<ul style="list-style-type: none"> - Οι δημόσιες αρχές μπορούν να βασίζονται σε κανονισμούς της ΕΕ για την εφαρμογή περιβαλλοντικών απαιτήσεων για την προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών. - Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να εξασφαλίζουν μεγάλη προβολή, με τη δημοσίευση της πρόσκλησης υποβολής προσφορών όσο το δυνατόν ευρύτερα, διασφαλίζοντας ότι θα υποβληθούν αρκετές προσφορές / προσφορές
 Πολωνία	<ul style="list-style-type: none"> - Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ολόκληρο τον κύκλο ζωής των προϊόντων κατά τη δημιουργία πράσινων συμβάσεων. - Ένα βασικό εμπόδιο στην εφαρμογή της GPP είναι οι περιορισμένοι οικονομικοί πόροι των τοπικών αρχών. - Πρέπει να υπάρξει μεταστροφή από την ανάθεση συμφωνιών-πλαισίων στον προμηθευτή που προσφέρει τη χαμηλότερη τιμή στην πλέον συμφέρουσα προσφορά όσον αφορά τη βιωσιμότητα και τις περιβαλλοντικές επιδόσεις.
 Ιρλανδία	<ul style="list-style-type: none"> - Η δέσμευση με τους προμηθευτές στην αρχή της ερευνητικής φάσης του έργου παρέχει πολύτιμες γνώσεις σχετικά με τις τάσεις της αγοράς και την ανάπτυξη προϊόντων που ενδέχεται να μην είναι γνωστές στο κοινό. - Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διάρκεια του σταδίου αξιολόγησης.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Χρήστος Μπούρας,
Πανεπιστήμιο Πατρών

Διεύθυνση : Κτίριο Α',
Πανεπιστήμιο Πατρών,
26504, Ρίο (Πάτρα)

Τηλ: 302 610 996 651

Email:
bouras@ceid.upatras.gr

Περισσότερες Πληροφορίες

Αυτή η ενημέρωση πολιτικής παρέχεται από το Πανεπιστήμιο Πατρών, και βασίζεται σε ερευνητική έκθεση που εκπόνησε η Zemgale Planning Region, Λετονία, και η κοινοπραξία GPP4Growth, συνεργάτης του GPP4Growth. Η πλήρης έκθεση καλείται 'Οδηγός ορθής πρακτικής για επιτυχημένες περιπτώσεις ΠΔΔ' και είναι διαθέσιμη κατόπιν αιτήματος.

Επισκεφθείτε το www.interregeurope.eu/gpp4growth για περισσότερα σχετικά με το GPP4Growth.